

AKTYWNOŚĆ RUCHOWA LUDZI W RÓŻNYM WIEKU

NR (23) 3/2014

Z myślą o bezpieczeństwie

Publikację wspiera Grupa PZU SA

Partnerem publikacji jest IASK

Nr (23) 3/2014

ISSN 2299-744X

ISBN 978-83-64559-04-4

arlrw.univ.szczecin.pl

ADRES REDAKCJI:

Al. Piastów 40b
71-065 Szczecin

Zespół redakcyjny:

Redaktor naczelna i redakcja naukowa: dr hab. prof. nadzw. Danuta Umiastowska
danuta_umiastowska@univ.szczecin.pl
tel. (91) 444 27 60

Sekretarz Redakcji: Milena Schefs
aktywnosc.sekretariat@gmail.com

Współpraca - recenzenci:

prof. dr hab. Wiesław Siwiński
prof. dr hab. Zbigniew Szot
dr hab. Ewa Dybińska, prof. AWF
dr hab. Tadeusz Rynkiewicz, prof. AWF

Korekta: Małgorzata Mazur

Redakcja techniczna: Natalia Mirowska

Opracowanie graficzne, DTP: Maciej Umiastowski

Wydawca: Wydawnictwo Promocyjne „Albatros” Szczecin 2014
www.wydawnictwoalbatros91.pl
albatros91@wp.pl

TEORETYCZNE ASPEKTY AKTYWNOŚCI RUCHOWEJ

Wioletta Łubkowska

Pedagogika obozów letnich w programach kształcenia studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja – realizowanych na Wydziale Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego 5

Marta Umiastowska

Możliwości podejmowania aktywnego wypoczynku na ścieżkach rowerowych w okolicach Transgranicznego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Zalesiu 15

AKTYWNOŚĆ RUCHOWA OSÓB DOROSŁYCH

Joanna Kupczyk

Aktywność rekreacyjna seniorów uczestniczących w turnusach rehabilitacyjno-usprawniających (doniesienie z badań) 21

AKTYWNOŚĆ RUCHOWA DZIECI I MŁODZIEŻY

Katarzyna Kacprzyk, Danuta Umiastowska

Przygotowanie ucznia do całodziwowej aktywności ruchowej jako efekt pracy nauczyciela wychowania fizycznego (doniesienie z badań) 29

Ewa Węgrzyn, Wioletta Szczepaniak

Diagnoza poziomu sprawności fizycznej dzieci w wieku przedszkolnym (doniesienie z badań) 37

AKTYWNOŚĆ RUCHOWA ZAWODNIKÓW

Piotr Żurek, Mateusz Rynkiewicz, Tadeusz Rynkiewicz

Wpływ zmęczenia specyficznym wysiłkiem fizycznym na przejawianie siły i dokładności siłowej polskich tenisistów w młodszym kategoriach wiekowych 49

Wioletta Łubkowska
Uniwersytet Szczeciński

Pedagogika obozów letnich w programach kształcenia studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja – realizowanych na Wydziale Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego

*Słowa kluczowe: pedagogika,
obozy letnie, studenci*

Wstęp

Obozy letnie stanowią niezmiernie ważną część programu kształcenia studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego (WKFiPZ US). Winny być integralną częścią procesu dydaktycznego i wychowawczego Uczelni.

Programowe obozy studentów WKFiPZ US mają długą historię, która sięga aż do Wyższej Szkoły Pedagogicznej. Jednostka ta znalazła się w strukturach Uniwersytetu Szczecińskiego od października 1985 r. (utworzenie US) jako Instytut Kultury Fizycznej. Na bazie Instytutu 1 marca 2011 r. został utworzony obecny Wydział Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia. Obozy studentów Instytutu Kultury Fizycznej były kontynuacją warsztatu dydaktycznego wypracowanego w Wyższej Szkole Pedagogicznej [1], który obecnie jest kontynuowany przez kadrę Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego [2, 3].

W ostatnich latach obserwuje się na uczelniach wyższych regres obozowych form turystyki, zarówno letnich, jak i zimowych [4, 5, 6]. Od roku akademickiego 2011/2012 studenci kierunku wychowanie fizyczne WKFiPZ US mają w programie studiów tylko jeden (dziewięciodniowy) obóz letni, podobnie jak studenci kierunku turystyka i rekreacja (od roku 2012/2013). Obozy letnie są tylko w programie

studiów pierwszego stopnia. Obozy zimowe „zniknęły” z programu studiów studentów kierunku wychowanie fizyczne, jak również kierunku turystyka i rekreacja.

Czy obozy są potrzebne przyszłym nauczycielom wychowania fizycznego oraz animatorom rekreacji ruchowej? Czy mają znaczenie dla przyszłej pracy zawodowej nauczyciela wychowania fizycznego oraz animatora rekreacji ruchowej? Pytania wydają się istotne ze względu na znikome uczestnictwo studentów w życiu publicznym, jak również ze względu na wartości społeczno-wychowawcze, które nakierowane są na kształtowanie kompetencji społecznych młodych ludzi – studentów. Jak mówi J. Jonkisz: „to jest właśnie ta pedagogika obozowa” [7, s. 7]. Wielu autorów w swoich badaniach, jak i innych opracowaniach pedantologicznych stwierdziło, że absolwenci uczelni wychowania fizycznego, oceniając swoje studia, największym sentymentem i najwyższą rangą darzą obozy – letnie, zimowe i rajdy [1, 2, 6, 7, 8]. Obozy trwale zalegają w pamięci i są najmocniejszą więzią łączącą absolwentów z uczelnią mimo upływu wielu lat [7].

Celem pracy jest prezentacja koncepcji programów kształcenia programowych obozów letnich w zakresie kształtowania kompetencji społecznych u studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja Wydziału KFiPZ Uniwersytetu Szczecińskiego.

Dodatkowo sformułowano następujące cele szczegółowe:

1. Analiza sposobów organizacji procesu kształcenia podczas programowego obozu letniego;
2. Analiza szans rozwoju inicjatyw kompetencji społecznych u studentów.

Material i metody

Badania zostały przeprowadzone fazą koncepcyjną w dniach 01–20 sierpnia 2013 r. w Czaplinku podczas programowych obozów letnich studentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja (studia pierwszego stopnia) Wydziału KFiPZ Uniwersytetu Szczecińskiego. Łącznie w obu obozach uczestniczyło 162 studentów w wieku 19–23 lata.

W celu rozpoznania badanego zjawiska i osiągnięcia najpełniejszej obiektywizacji wyników przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione. Zastosowano szereg technik badawczych: analizę treści dokumentów, obserwację uczestniczącą, wywiad [9].

Założenia programowe

W literaturze przedmiotu zauważamy brak jednoznacznej i powszechnej definicji kompetencji społecznych. Liczba definicji kompetencji społecznych dorównuje liczbie badaczy, zajmujących się tymi zagadnieniami [10]. Współczesne po-

dejscie wskazuje, że jest to ogólna zdolność jednostki do wchodzenia w interakcje z otoczeniem i osiągnięcia celów (indywidualnych lub grupowych) w zgodzie z przyjętym systemem normatywnym [10].

Do umiejętności społecznych wg. IBE możemy zaliczyć:

1. umiejętność wywierania wpływu społecznego;
2. umiejętność poznawania innych;
3. umiejętność pomagania innym;
4. umiejętność kooperacji;
5. umiejętność budowania i prowadzenia zespołu;
6. umiejętność komunikowania się;
7. umiejętność autoprezentacji;
8. umiejętność postępowania w sytuacjach konfliktowych.

Kompetencje obywatelskie są to kompetencje osobowe, interpersonalne i międzykulturowe obejmujące pełny zakres zachowań przygotowujących osoby do skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, szczególnie w społeczeństwach charakteryzujących się coraz większą różnorodnością, a także rozwiązywania konfliktów w razie potrzeby (zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie) [10].

Wychodząc z powyższych przesłanek sformułowano następujące cele programowych obozów letnich Wydziału KFiPZ Uniwersytetu Szczecińskiego:

1. Podniesienie kompetencji społecznych i obywatelskich studentów poprzez działania skierowane na inicjowanie i wspieranie samodzielnych działań, w szczególności kompetencji komunikacyjnych, negocjacyjnych, rozwiązywania konfliktów, rozpoznawania własnych emocji i współodczuwania z innymi (empatia);
2. Personalistyczna i humanistyczna edukacja studentów w zakresie sportu, rekreacji ruchowej i turystyki. Prawa i obowiązki związane z pełnieniem określonych ról społecznych;
3. Przygotowywanie, inicjowanie i realizowanie zadań dążących do wychowania rozumianego w szerokim aspekcie;
4. Kształtowanie wychowawczych, społecznych, kulturalnych i etycznych aspektów sportu, rekreacji ruchowej i turystyki;
5. Krzewienie godności, szacunku, tolerancji, przyjaźni, wolności, wartości fair play, współpracy w grupie, otwartości na innych oraz zasady „jeden za wszystkich – wszyscy za jednego”;
6. Kształtowanie prozdrowotnego stylu życia, bez nałogów i patologii społecznych oraz prawidłowej postawy wobec alternatywnego wypoczynku;
7. Promocja kultury fizycznej, kultury zdrowia fizycznego, kultury rekreacji fizycznej, kultury sportu olimpijskiego, kultury tanecznej i kultury kostiumowej w środowisku studentów;

8. Poznanie i opanowanie ćwiczeń i umiejętności z zakresu przedmiotów realizowanych na obozie;
9. Integrowanie grup i różnych środowisk, znajomość zasad funkcjonowania współczesnych społeczeństw, normy i wartości właściwe dla swoich kręgów kulturowych;
10. Podkreślenie istotności edukacji obywatelskiej oraz rozwoju kompetencji społecznych wśród studentów.

Podstawowe metody realizacji inicjatyw to:

1. Samodzielna realizacja projektów;
2. Prowadzenie zajęć w oparciu o autorskie metody dydaktyczne (metody aktywnego uczenia się) w formie warsztatów:
 - część wykładowa prowadzona z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych;
 - aktywna praca w grupie – wspólne rozwiązywanie problemów;
 - refleksja nad działaniem własnym oraz innych;
 - wykorzystanie wiedzy i doświadczenia do prognozowania możliwych scenariuszy wydarzeń oraz weryfikowania ich prawdopodobieństwa;
3. Działania informacyjne:
 - Zamieszczanie poszczególnych inicjatyw na stronach internetowych, np. działalność wolontariacka;
 - Rola edukacji formalnej i pozaformalnej w kształtowaniu kompetencji społecznych i obywatelskich.

Student podczas programowego obozu letniego zobowiązany jest zrealizować zadania organizacyjne, na które składają się:

- udział we wszystkich zajęciach ujętych w rozkładzie dnia, tzn. zajęcia programowe, apele, dyżury;
- umiejętności dotyczące organizacji imprez rekreacyjnych i sportowych.

Zadania wychowawcze traktowane są jako część programu dydaktycznego Uczelni. Celem tych zadań jest wyrabianie u studentów poczucia świadomej dyscypliny, którą realizuje się poprzez prawidłową organizację zajęć odbywających się w warunkach szczególnego zagrożenia oraz przestrzeganie regulaminów.

Pedagogika obozowa

„Uczyć powinny tylko jednostki dzielne. Uczyć powinni tylko Ci, którzy kochają młodych. Nauczanie jest powołaniem. Jest w nim tyle samo z poświęcenia się, co w kapłaństwie. Jest to pragnienie tak głęboko zakorzenione i tak nieuniknione jak geniusz, który kieruje losem wielkiego artysty. Jeśli więc ktoś nie ma względu na człowieczeństwo, jeżeli nie ma miłości do istot żyjących, wizji kapłana i artysty, nie wolno mu uczyć”.

Pearl S. Buck [11]

Absolwenci kierunku wychowanie fizyczne – to przyszli nauczyciele wychowania fizycznego, absolwenci kierunku turystyka i rekreacja – to przyszli animatorzy rekreacji ruchowej i ekoturystyki. Jaką dyscypliną naukową mają prawo legitymować się absolwenci obu kierunków? Na kierunku wychowanie fizyczne, zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia realizowana jest specjalność nauczycielska, a więc absolwenci tego kierunku w pierwszej kolejności będą pedagogami i wychowawcami, a dopiero następnie instruktorami sportu czy rekreacji. Na kierunku turystyka i rekreacja na studiach pierwszego stopnia realizowana jest specjalność animator rekreacji ruchowej i ekoturystyki, a na studiach drugiego stopnia – specjalność zdrowotne podstawy turystyki i rekreacji.

Absolwenci obu kierunków winni wykazać się wiedzą z zakresu pedagogiki kultury fizycznej, pedagogiki turystyki i pedagogiki rekreacji. W dużej mierze wiedza ta jest przekazywana na programowych obozach letnich, gdzie nauczyciele akademicki, jako kadra instruktorska starają się przekazać studentom wychowanie do wartości ciała dla godności ciała jako osoby. Uczestnictwo w wielu spotkaniach, dyskusjach wśród kadry przyczynia się do wymiany dobrych praktyk. Tu każdy student musi odpowiadać za siebie, szanować normy moralne, przyjmować postawy godne przyszłego pedagoga i wychowawcy. To właśnie na obozach można przekazać kulturę rekreacji fizycznej i zdrowia fizycznego, podczas wielu rozgrywek można przekazywać kulturę sportu olimpijskiego – ze zwróceniem szczególnej uwagi na uznane społecznie wartości fair play, a podczas wspólnych posiłków kadry instruktorskiej i studentów – kulturę kostiumową.

Niejednokrotnie podczas przyszłej pracy zawodowej absolwentów kierunku wychowanie fizyczne oraz turystyka i rekreacja zaistnieje potrzeba organizacji zajęć w środowisku przyrodniczym – nad wodą, jak i w wodzie czy w plenerze. Program obozu letniego ułatwi studentom w przyszłości zorganizować zajęcia podczas obozów, kolonii, „zielonych szkół”, zimowisk, wycieczek, rajdów, wędrówek, wpływów i wielu innych wypraw.

Środowisko przyrodnicze może stanowić wartość w kulturze fizycznej. Zdaniem S.Toczek-Werner [12], aby środowisko przyrodnicze postrzegane było przez ludzi jako istotna wartość do wykorzystania w kulturze fizycznej konieczne jest promowanie bezpiecznych wzorów zachowań, a także wyposażenie człowieka w określone wiadomości i umiejętności pozwalające na czynny udział w zajęciach ruchowych na powietrzu. Należy wskazać studentom – przyszłym nauczycielom wychowania fizycznego, promotorom zdrowia, animatorom rekreacji ruchowej – atrakcyjne metody, formy i środki pomocne w przygotowaniu dzieci, młodzieży i dorosłych do aktywności fizycznej w bezpośrednim kontakcie z przyrodą.

Warto w tym miejscu przytoczyć słowa Jana Pawła II: „turysta umiejący kontemplować dobro i piękno stworzonego świata, dostrzegając w nim Boży dar dla całej ludzkości, wyrabia w sobie szacunek do otaczającej go przyrody. Z zachwytu

i afirmacji rodzi się postawa troski o naturalne środowisko” [13, s. 111]. Turystyka prowadzi człowieka na łono natury. Należy jednak pamiętać, iż: „natura w relacji do kultury jest ontologicznie bytem podstawowym i pierwotnym, podobnie jak ciało w relacji do osobowości, lecz z aksjologicznej perspektywy natura jest wartością niższego rzędu wobec wartości kultury. W kulturze personalistycznego porządku normatywnego natura jest wartością niższego rzędu wobec wartości osoby ludzkiej, jako wartości najwyższej. Kultura jest dla człowieka i jego człowieczeństwa, a nie człowiek dla kultury” [14, s. 85].

Zdaniem A. Pawłuckiego [14] jedną z dziedzin kulturowej działalności, w której człowiek stanowi o swojej godności, najbardziej doniosłą egzystencjalnie jest praca. I dalej za A. Pawłuckim: „... kto bowiem ceni sobie pracę, rozpoznając w niej źródło spełnienia, ten powinien cenić sobie siebie, a zwłaszcza własne ciało. Na podłożu ciała dokonuje się każda praca... wychowanie w poczuciu troski o to dobro, to tyle, co takie postępowanie kulturacyjne, dzięki któremu uczeń – jako przyszły uczestnik pracy podmiotowej – poznaje moralny sens troski użytecznościowej o własne ciało. Taką ścieżkę edukacyjną nazywa się od dawna wychowaniem do rekreacji” [14, s. 86]. Rekreacja jest zatem powinnością moralną niższego rzędu, a praca powinnością moralną wyższego rzędu. Dalej A. Pawłucki mówi, że „użyteczny sens rekreacyjnej zmiany ciała – polegającej na przywracaniu ciału walorów jego użyteczności – tłumaczy się jedynie zrozumiałym moralnym sensem czynów samej pracy... Pozwala zarazem odeprzeć ideologiczną argumentację w sprawie rekreacji, w której wymiar etyczny aktywności rekreacyjnej nie jest w ogóle uwzględniany... Pogląd ... niech każdy odpoczywa, byle w stylu sportowym pozostaje w jawnej opozycji wobec humanistycznej czy personalistycznej aksjologii pracy, według której powinnościowość czynów pracy wyłania z – wpisanej w każdy akt pracy – wartości człowieczeństwa i przesądza o podmiotu pracy... rekreacja nie pozostaje w sferze dowolności, a – przeciwnie – sytuuje się w przestrzeni powinności moralnej uczestnika procesu pracy” [14, s. 89]. Aksjologiczny i mądrościowy kontekst rekreacji powinien zostać objaśniony studentowi przez nauczyciela. Nauczyciel winien znać ideę rekreacji w połączeniu z ideą samostanowienia siebie w człowieczeństwie przez czynności pracy podmiotowej, w teoretycznym i etycznym przejawie ich pedagogicznego myślenia. Należy przekazać tę wiedzę zwłaszcza nauczycielom wychowania fizycznego, gdyż oni są najbliższym usytuowani kompetencyjnie wobec pedagogiki rekreacji czy pedagogiki czasu wolnego. To do nich należy uczenie wartości rekreacji i wartości pracy jednocześnie [14].

Podsumowanie

Programowe obozy letnie odbywają się od początku istnienia Instytutu Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego i są kontynuacją warsztatu dydaktycz-

nego wypracowanego jeszcze w ramach Wyższej Szkoły Pedagogicznej [3, s. 7]. Od 2000 r. organizowane są w Czaplunku w ośrodku „Kusy Dwór” [3, s. 8]. Analiza głównych walorów krajoznawczych obszaru gminy Czaplunek wykazała duże możliwości rozwoju z punktu widzenia przydatności do rekreacji i specjalnych form turystyki [15]. W gminie Czaplunek stan środowiska wyraźnie sprzyja rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki kwalifikowanej. Jest tak korzystny, że staje się nie tylko uwarunkowaniem, ile już walorem [16]. Przyczynia się to w istotnym stopniu do atrakcyjności miejsca do organizacji studenckich obozów programowych [3].

Na treści programowe obozu letniego składają się formy zajęć ruchowych, których nie można realizować na terenie Uczelni. Obok postulowanych przez M. Tarnowskiego i W. Łubkowską [17, s. 243] zmian w programie studiów, dotyczących położenia szczególnego nacisku na uwzględnienie rozwijania percepcji przestrzeni geograficzno-turystycznej u studentów Wydziału KFiPZ US, podczas programowego obozu letniego można również realizować różne formy turystyki wodnej: żeglarstwo, kajakarstwo, windsurfing, kitesurfing, pływanie i ratownictwo na wodach otwartych oraz inne. Badania W. Wiesnera i R. Błacha wykazały, że absolwenci studiów I-go stopnia kierunku turystyka i rekreacja nie są dobrze przygotowani do przyszłej pracy zawodowej w zakresie rekreacji wodnej. I dalej: „absolwenci wyrazili opinię, że otrzymali bardzo ograniczoną ofertę zajęć praktycznych w środowisku wodnym” [18, s. 317]. W. Siwiński [19] prowadził badania empiryczne nad uwarunkowaniem do adaptacji zawodowej instruktorów rekreacji ruchowej. Większość badanych instruktorów (około 68%) oceniła swoje przygotowanie zawodowe na poziomie przeciętnym. Absolwentom AWF zabrakło nowoczesnej wiedzy z zakresu m.in.: andragogiki rekreacji ruchowej oraz prowadzenia zajęć rekreacyjnych w promocji zdrowia i profilaktyce chorób. O walorach wychowawczych turystyki kwalifikowanej w odniesieniu do młodzieży niedostosowanej społecznie stanowi doniesienie M. Paczyńskiej-Jędryckiej i W. Łubkowskiej [20], w którym autorki zwracają uwagę, iż niewątpliwym jej aspektem jest przede wszystkim kształtowanie odpowiednich cech charakteru, umiejętność współpracy z szeroko rozumianym środowiskiem (w sensie: drugi człowiek, jak i natura), jak również fundamentalne tworzenie wartości.

Z badań przeprowadzonych wśród młodzieży studenckiej w Krośnie wynika, że ukierunkowane zajęcia sportowo-rekreacyjne prowadzone w trakcie obozu letniego wywarły korzystne zmiany w postawach studentów wobec turystyki wodnej. Zaobserwowano zmianę postaw studentów do turystyki aktywnej oraz dyscyplin sportowych związanych ze środowiskiem wodnym [21]. Do podobnych wniosków doszedł zespół S. Drozda i wsp., który prowadził badania wśród studentów Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Autorzy stwierdzili, iż obozy letnie spełniają rolę czynnika, który wpływa pozytywnie na zmianę postaw studentów wobec aktywności fizycznej realizowanej w życiu codziennym. Tym samym obozy letnie kreują postawy zdrowego stylu życia [5].

Udział w programowym obozie letnim stwarza różne możliwości oddziaływań wychowawczych, w kształtowaniu potrzeb i w doskonaleniu osobowości człowieka. Podczas realizacji zajęć praktycznych student zdobywa pozytywne wartości, które pozwolą mu w przyszłości funkcjonować w świecie stawiającym wiele wymagań współczesnemu człowiekowi. „Bez tych obozów wykształcenie magistra wychowania fizycznego czy też animatora rekreacji ruchowej byłoby niepełne” [3, s. 19].

Nie sposób nie zgodzić się ze zdaniem D. Umiastowskiej [22, s. 167], która powiada, że: „przygotowanie dobrego nauczyciela jest jednym z trudniejszych wyzwań stawianych przed uczelniami kształcącymi pedagogów”.

„Dobre nauczanie nie jest tylko sprawą bycia skutecznym, powiększania kompetencji, doskonalenia technik uczenia oraz posiadania odpowiedniej wiedzy. Dobre nauczanie oznacza również pracę emocjonalną. Przepelnione jest przyjemnością, pasją, kreatywnością, wyzwaniem i radością. Zdaniem Frieda jest pełnym pasji powołaniem (...) a skutkiem reformy edukacyjnej zbyt często jest wynoszenie poznania ponad troskę jako priorytet doskonalenia się. Troska o ludzi, rzeczy, a nawet pojęcia ulega marginalizacji (...)” [23, s. 23].

Autorka wyraża nadzieję, jako pedagog, że wszystkim studentom – przyszłym absolwentom, w karierze zawodowej towarzyszyć będzie w coraz większym stopniu refleksja humanistyczna.

Wnioski

1. Postulowane efekty inicjatyw w zakresie wiedzy to wysoka znajomość zasad funkcjonowania współczesnych społeczeństw oraz wysoka znajomość norm działania właściwych dla naszego kręgu kulturowego.
2. Postulowane efekty inicjatyw w zakresie umiejętności to wysoka zdolność do definiowania i komunikowania potrzeb swoich i grup do których się przynależy oraz wysokie zdolności negocjacyjne i komunikacyjne, jak również wysoka umiejętność radzenia sobie w sytuacjach stresowych.
3. Postulowane efekty inicjatyw w zakresie postaw to otwartość na innych oraz na rozmaite sytuacje społeczne, szacunek, empatia.

Piśmiennictwo

1. Kalczyński L., *Programowe obozy Instytutu Kultury Fizycznej Uniwersytetu Szczecińskiego*, [w:] Eider J. (red.), *Magisterskie studia z wychowania fizycznego w Szczecinie (1975–2005)*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2006, 77–89.
2. Łubkowska W., Tarnowski M., *Samopoczucie studentów Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Szczecińskiego podczas programowego obozu letniego*, [w:] Eider J. (red.), *Turystyka i rekreacja w teorii i praktyce*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2014, 116–126.

3. Łubkowska W., Tarnowski M., *Wykorzystanie wybranych elementów atrakcyjności turystycznej ziemi czaplincej i Drawskiego Parku Krajobrazowego na potrzeby programowych obozów letnich Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia*, [w:] Eider J. (red.), *Turystyka i rekreacja w teorii i praktyce*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2014, 7–21.
4. Barabasz Z., Zadarko E., Nizioł E., Cieszkowski S., *Działalność studiów wychowania fizycznego i sportu po roku 1989 w Polsce*, [w:] Barabasz Z. i Zadarko E. (red.), *Akademicka kultura fizyczna na przełomie stuleci*, Tom 2, Prace Naukowo-Dydaktyczne PWSZ w Krośnie, Krosno 2009, 121–122.
5. Drozd S., Czarnota B., Ostrowski P., Przednowek K., *Programowe obozy letnie w opinii studentów Wydziału Wychowania Fizycznego*, [w:] Barabasz Z. i Zadarko E. (red.), *Aktywność przez całe życie. Zdrowie i sprawność studentów pod kontrolą*, PWSZ w Krośnie, Krosno 2010, 345–368.
6. Kosińska L., Marcinów R., Nawarecki D., *Ocena przez studentów wartości obozów zimowych dla szkolenia przyszłych nauczycieli wychowania fizycznego do zawodu*, „Physical Activity, Health and Sport”, 2011, 3(5), 77–82.
7. Jonkisz J., *Śladami obozów letnich studentów AWF we Wrocławiu 1947–1995*, Wydawnictwo Silesia, AWF we Wrocławiu, Stowarzyszenie Absolwentów, Wrocław 1996.
8. Nawara H., *Olejnica. Letnie obozy AWF we Wrocławiu 1964–2004*, Wydawnictwo AWF we Wrocławiu, Wrocław 2004.
9. Siwiński W., Tauber R. D., *Metodologia badań naukowych*, WSHiG w Poznaniu, Poznań 2006.
10. Instytut Badań Edukacyjnych, *Kształtowanie się kompetencji społecznych w procesie edukacji pozaformalnej w ramach trzeciego sektora oraz pozasektorowych inicjatyw edukacyjno-społecznych w Polsce. Projekt systemowy „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie”*, Warszawa 2011.
11. www.wartosci-zycia.org/Cytaty_55.html (data dostępu: 04.10.2013).
12. Toczek-Werner S., *Środowisko przyrodnicze jako wartość w kulturze fizycznej*, [w:] Błacha R. i Bigiel W. (red.), *Kultura fizyczna w środowisku przyrodniczym w okresie letnim*, Wydawnictwo AWF we Wrocławiu, Wrocław 2005, 7–15.
13. Ostrowski M., *Teologia turystyki*, [w:] Winiarski R. (red.), *Turystyka w naukach humanistycznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, 102–116.
14. Pawłucki A., *Osoba w pedagogice ciała. Prawo pokoju olimpijskiego*, Wydawnictwo Olsztyńska Szkoła Wyższa, Gdańsk – Olsztyn 2007.
15. Łubkowska W., Eider J., *Możliwości rozwoju form rekreacyjnych i turystycznych w gminie Czaplinek*. „Handel Wewnętrzny”, 2013, tom II, 5, 160–173.
16. Łubkowska W., Eider J., *Ocena atrakcyjności środowiska dla rekreacji i turystyki w gminie Czaplinek*. „Handel Wewnętrzny”, 2013, tom II, 5, 174–186.
17. Tarnowski M., Łubkowska W., *Znajomość krajoznawczych walorów turystycznych swojej małej ojczyzny wśród studentów Wydziału Kultury Fizycznej i Promocji Zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem studentów pochodzących ze Szczecina*, [w:] Umiastowska D. (red.), *Aktywność ruchowa ludzi w różnym wieku*, Nr 16/2012, Wydawnictwo Promocyjne „Albatros”, Szczecin 2011, 233–244.

18. Wiesner W., Błacha R., *Kształcenie studentów AWF Wrocław w zakresie rekreacji wodnej poprzez ścieżki edukacyjne*, [w:] Zasada M., Klimczyk K., Żukowska H., Muszkieta R., Cieślicka M. (red.) *Humanistyczny wymiar kultury fizycznej*, Bydgoszcz-Lwów-Warszawa 2010, Seria: Monografie 12/10, 316–325.
19. Siwiński W., *Poziom adaptacji zawodowej młodego instruktora rekreacji ruchowej*, [w:] Dąbrowski A. (red.), *Uczestnictwo Polaków w rekreacji ruchowej i jego uwarunkowania*, Wydawnictwo Naukowe NOVUM sp. z o.o, Warszawa, Płock 2003, 37–55.
20. Paczyńska-Jędrycka M., Łubkowska W., *Adventure/qualified tourism in the rehabilitation of juveniles*, „Central European Journal of Sport Sciences and Medicine”, 2013, 3, 31–32.
21. Nizioł E., Cieszkowski E., *Zmiana postaw młodzieży studenckiej do turystyki wodnej podczas tygodniowego pobytu w obrębie Jeziora Solińskiego*, [w:] Barabasz Z., Zadarko E. (red.), *Aktywność przez całe życie. Zdrowie i sprawność studentów pod kontrolą*, Wydawnictwo PWSZ w Krośnie, Krosno 2010, 331–344.
22. Umiastowska D., *Zadania nauczyciela w przygotowaniu ucznia do podejmowania aktywności ruchowej*. *Roczniki Naukowe AWF w Poznaniu, Zeszyt 54*, Poznań 2005, 167–171.
23. Day Ch., *Od teorii do praktyki. Rozwój zawodowy nauczyciela*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.

THE PEDAGOGY OF SUMMER CAMPS OFFERED BY THE FACULTY OF PHYSICAL EDUCATION AND HEALTH PROMOTION OF THE UNIVERSITY OF SZCZECIN

Summary

Keywords: *pedagogy, summer camp, students*

The objective of this thesis is to demonstrate the usefulness of the curriculum based summer camps, as well as their significance in the future professional work of Physical Education Instructors and Physical Recreation Animators. Graduates who specialize in physical education, tourism and recreation should be able to demonstrate the possession of knowledge within the scope of the Pedagogy of Physical Education, the Pedagogy of Tourism, and the Pedagogy of Recreation. To a great extent, such knowledge is acquired during curriculum based summer camps, where academic instructors strive to inculcate students with respect for the value and the dignity of human body as a person. Here, all students must be responsible for their own conduct, respect moral norms, as well as assume an attitude worthy of future pedagogues and educators. Summer camps are the place where the culture of physical recreation, physical health, and Olympic sports may be passed on while engaging students in numerous games with a particular focus on socially accepted values of fair play, while shared meals offer a great opportunity for instructors to pass on the culture of dress. The author of the thesis expresses a hope, as a pedagogue, that humanistic reflection will be increasingly incorporate by all students and future graduates into their professional carrier.